

מקצבאות לחינוך

דן בן-דוד

יום העצמאות – לחשוב מחוץ לקופסה. להשתחרר מהקבעון המחשבתי ולתת לדמיון לפרוש כנפיים. חודשים וחצי אחרי בחירות שיכולות לסמן את תחילתו של המהפך הראשון בעדיפויות הלאומיות מאז המהפך ההוא. זו ההזדמנות שלנו. מובאת כאן דוגמא אחת קטנה הממחישה לאן ניתן להגיע אם רק נאפשר לעצמנו את העצמאות לחשוב והאומץ לשנות.

קצבאות הילדים באו לישראל כדי לשרת שתי מטרות עיקריות: עידוד הילודה וסיוע לילדים החיים בעוני. שבעה מיליארד שקלים מחולקים מדי שנה לקדם מטרות אלה – רק שמחקרים מראים שהעידוד אפקטיבי בעיקר בקרב משפחות בדואיות עניות בדרום ומשפחות חרדיות עניות. לעידוד הזה התכוונו המשוררים?

מה בנוגע למטרת הסיוע לילדים עניים? לא ברור כמה תורמים ה-175 או ה-263 השקלים (תלוי במספר הילדים) שמקבלת המשפחה מדי חודש עבור כל ילד (6 או 9 שקלים ביום). ניתן לחשוב על חלופות לאפיק הסיוע הזה – שבין השאר, גם מהווה במידה זו או אחרת תמריץ שלילי לעבוד.

הגיע הזמן למתן עצמאות ל-7 מיליארד השקלים המיועדים מדי שנה לקצבאות הילדים. אם הבור התקציבי כל כך עמוק ושר האוצר זקוק ל-2 מיליארד מהקצבאות – שיקח. אך את השאר, שלא ישאיר בקצבאות מדוללות אלא יפנה אותם לאפיק אחר לגמרי.

שר האוצר יעביר את 5 מיליארד השקלים הנוותרים לשר החינוך כדי שינתנו כארוחות צהריים חמות מדי יום לילדים החיים בשכונות עניות, בתוך בתי-ספר שבהם קיים צורך להאריך את יום הלימודים, בבתי ספר שבהם יבנו חדרי אוכל מסודרים כמו במדינות מתוקנות כדי להמחיש את המעבר מארעיות לקביעות – ובתנאי שבאותם בתי ספר ילמדו ליבת לימודים מלאה ללא עיגולי פינות או קיצורי דרך.

כך ניתן יהיה להבטיח שילדים החיים בעוני יקבלו לפחות ארוחה חמה מסודרת ביום – שזה הרבה יותר ממה שהוריהם היו יכולים לקנות עם ה-6-9 שקלים ביום שהם מקבלים היום בתור קצבה. על הדרך, מדינת ישראל תתחיל את צעדיה הראשונים במתן לאותם ילדים סולם לחיים מעל לקו העוני כמבוגרים. זהו טיפול שורש בעוני לא רק עבור הילדים, אלא יום לימודים ארוך המשחרר חלק מהוריהם לצאת לעבוד.

לא מסובך. אותם סכומי עתק שאנו משלמים מדי שנה יופנו מעתה למי שבאמת זקוקים להם – סיוע להווה שילווח במתן כלים ותקוה לעתיד. אז שהיה לכולנו יום עצמאות שמח, עצמאות מקצבאות – לחינוך.